

SLOVENSKI ŠKOLSKI MUZEJ 2006. – 2007.

Slovenski školski muzej u Ljubljani jedini je od osnutka 1898. godine specijalizirani muzej za povijest školstva u Sloveniji. S devet zaposlenika najmanji je nacionalni muzej. U vrijeme osnivanja bio je prvi specijalni i prvi sveslovenski muzej, jer je prvi sezao preko stare austrijske državne granice. Razvio se iz izložbi učila koja su postavljali učitelji na godišnjim susretima i u početku je služio dodatnom pedagoškom obrazovanju učitelja. Nakon ponovnog osnivanja muzeja 1938. godine svrha njegova djelovanja bila je ponajprije sakupljanje muzejskog materijala koji je dokazivao postojanje i raširenost slovenskih škola u prošlosti. Sve važni je bilo i to da učitelji i drugi posjetitelji u muzeju mogu naći odgovarajuću literaturu i informacije o nastavi u prošlosti.

Premda je muzej na kraju Drugoga svjetskog rata bio uključen u partijski sustav očuvanja i njegovanja socijalističke revolucije i predaja o narodnooslobodilačkoj borbi na pedagoškom području, posljednjih desetljeća 20. stoljeća u muzeju su prevladala suvremena muzejska usmjerenja. Pojačalo se ponajprije zanimanje za muzejske predmete, a snažno se raširila i pedagoška djelatnost. Od stogodišnjice osnutka muzeja 1998. godine neprestano se povećavao opseg i ponuda sati povijesti po kojima je muzej u javnosti i u školama koje ga posjećuju i najprepoznatljiviji.

U 2006. i 2007. godini muzej je u ispunjavanju redovite muzejske djelatnosti redovitom izdavanju muzejske revije *Školska kronika* i drugim povremenim projektima postigao najveći napredak upravo na području rada s muzejskim predmetima i u pedagoškoj djelatnosti. Osim većeg preuzimanja i otkupa muzejskih predmeta 2006. godine, u 2007. godini digitalizirana je knjiga inventara i druge evidencije muzejskih predmeta. U muzejskoj specijalnoj knjižnici u kojoj se čuva više od 44 tisuće knjižnih jedinica 2006. godine projekt je upotpunjen unosom staroga knjižnog fonda u opći slovenski internetski program Cobiss. Većom ponudom knjižnog materijala na internetu i novim sadržajima informacija na aktivnoj muzejskoj internetskoj stranici muzej je postao još dostupniji javnosti. Obaviještenost o muzejskim djelatnostima tako se u posljednje dvije godine iznimno poboljšala. Osim toga, o muzeju je bilo mnogo zapisa u časopisima, na internetu i u elektroničkim medijima, a na početku školske godine 2007./2008. muzej se prvi po put predstavio i na jumbo plakatima po Ljubljani.

Slično kao na povećanje prisutnosti muzeja u javnosti, na veću posjećenost muzeja utjecao je i vrlo pomno isplaniran pedagoški program muzeja. Osim vođenog razgleda stalnog postava *Školstvo u Sloveniji kroz stoljeća* i povremenih tematskih izložbi za organizirane (školske) skupine dopuna je i takozvani povijesni sat, koji je živa igra iz školske prošlosti u kojoj nastava u prilagođenoj staroj učionici teče po starim metodama učenja i sadržajima. Ponuda obrazovnih sadržaja 2006. godine proširena je nastavnim

satom *Rođenje naše države* (iz 1928. godine s aktualizacijom), a 2007. godine nastavnim satom *Računanje i Lijepo vladanje* s kraja 19. stoljeća. Godine 2007. obnovljena je stara učionica, obnovljeni su se i nastavni listovi, otisnuti su podsjetnici na marljivost, a o muzejskoj pedagoškoj djelatnosti izašli su još posebna brošura i prospekt koji su bili razaslani u sve osnovne i srednje škole po Sloveniji. Više je pozornosti tako bilo posvećeno izboru i pripremi te obrazovanju vodiča za vođenje skupina po muzeju. Istodobno je sredinom 2007. vezano uz dio vodiča otvorena prijamna prostorija s muzejskom trgovinom.

Školske skupine i dalje predstavljaju daleko najveći udio posjetitelja. Njima je prilagođen i pedagoški program. Među školskim skupinama najviše je nižih razreda osnovne škole, s time da srednjih škola ima znatno manje. Vidljivo se 2006. i 2007. godine povećao i broj odraslih posjetitelja koji dolaze na različite muzejske priredbe: otvorenje izložbi, priredbe vezane uz izložbe, predavanja, okrugle stolove ili za svoj stručno-istraživački rad upotrebljavaju materijal muzejske knjižnice. U cijelosti se 2006. godine posjećenost u odnosu na godinu prije povećala za 2,6 posto, a 2007. godine za 24,26 posto i s 12.200 posjetitelja prvi put prešla granicu od deset tisuća posjetitelja. Pritom je potrebno navesti da se muzej 2006. godine uključio u projekt sveslovenskih muzeja *Muzejska ljetna noć* i druge projekte slovenskih muzeja (dani otvorenih vrata za vrijeme dana kulture itd.), na kojima muzej široj javnosti svake godine predstavlja svoje djelatnosti.

U području izložbene djelatnosti 2006. godine predstavljanjem školstva u samostalnoj Sloveniji u povodu 15-godišnjice osamostaljenja dopunjena je stalna izložba *Školstvo u Sloveniji kroz stoljeća*. U prostor dopunjene stalne izložbe ušla je i videoprojekcija stalne izložbe i nastavnog sata, a u muzejskoj auli prostor je poslije namijenjen ponajprije povremenim izložbama. Dana 18. svibnja 2006. u muzejskoj je auli otvorena izložba Muzeja u dječjim očima. Izložba je nastala pod vodstvom muzejske savjetnice Mateje Ribarič i mr. Marjetke Balkovec Debevec, koje u Slovenskom školskom muzeju pokrivaju područje pedagoške djelatnosti i brinu se za nesmetani tijek povijesnih nastavnih sati. Izložbu su suoblikovali s vanjskim suradnicima koji s muzejom surađuju u izvođenju pedagoškog programa. Izložba je obuhvaćala izbor dječjih crteža i sastavaka koji su nastali kao odaziv na sudjelovanje na povijesnim nastavnim satima. Druga privremena izložba koju je muzej napravio u 2006. godini bila je izložba Kuće učenosti u Ljubljani na starim razglednicama. Otvorena je 8. studenog 2006., a u sklopu povijesnih podataka predstavila je slike školskih zgrada i školskih motiva u Ljubljani sa starih razglednica koje je muzej intenzivnije skupljao u posebnoj zbirici. Autorica izložbe, kustos fototeke Mateja Ribarič za izložbu je napravila prospekt, a osim toga još poseban katalog Kuće učenosti u Sloveniji na starim razglednicama u kojem je predstavljanje školskih zgrada na starim razglednicama (iz prve polovine 20. stoljeća) proširila na cjelokupni slovenski narodni teritorij. U sklopu izložbe pripremila je bogat popratni program. Na dan otvorenja u suradnji s Trubarovim antikvarijatom održana je dražba starih razglednica. Za djecu su bile organizirane radionice i fotografski natječaj. A u sklopu predstavljanja muzejskih tiskovina (24. siječnja 2007.) 2006. godine održana su i dva predavanja o starim razglednicama.

U sklopu izložbi bilo je i sve više drugih priredbi. U travnju 2006. za izložbe Matura X godina, 10. obljetnica opće mature u Republici Sloveniji 1995.-2005., koja je bila otvorena krajem 2005. godine i bilo ju je moguće pogledati u muzeju do 16. listopada 2006. Autorica izložbe, mr. Marjetka Balkovec Debevec, u muzeju je najprije organizirala susret na temu *Kako da odaberem odjeću za maturalnu večer?* pripremila je izložbu autorskih kreacija i razgovor s modnim dizajnerima. Kasnije je također pripremila i vodila okrugli stol *Razmijenimo iskustva o predaji ključa!* na kojem su svoja iskustva i tradiciju predavanja školskog ključa uz suradnju poznatoga slovenskog etnologa prof. dr. Janeza Bogataja predstavile neke srednje škole i gimnazije iz Ljubljane i okolice.

Slično kao 2006. godine, muzej je i 2007. godine postavio tri izložbe, a uz njih još mnogo drugih djelatnosti: predavanja, okruglih stolova i radionica. Privremena izložba Blaž Kocen i počeci poučavanja geografskih sadržaja te geografije među Slovencima bila je u muzejskim izložbenim prostorima otvorena od 28. ožujka 2007. do 30. svibnja 2007., a u nešto okrnjenom obliku bilo ju je moguće do kraja godine pogledati i u muzejskoj auli. U sklopu projekta bila je promocija prirodoslovlja, a otvorenje izložbe bilo je neposredno povezano sa simpozijem koji je na taj dan o najvećem slovenskom kartografu i piscu geografskih udžbenika i školskih atlasa, Blažu Kocenu, u neposrednoj blizini organizirala Slovenska matica. Priprema izložbe protjecala je u suradnji s vanjskim suradnicima dr. Stanislavom Južničem i prof. Rožlom Bretec Mrvarom. Sadržaj izložbe bio je podijeljen u tri dijela: počeci kartografije i poučavanje geografskih sadržaja te geografije u Sloveniji, uloga Blaža Kocena u razvoju geografije i poučavanje geografije u školi te razvoj geografije i kartografije u Sloveniji do kraja 19. stoljeća. Srednji dio izložbe, koji je posvećen Blažu Kocenu, muzej je nakon zatvaranja izložbe prosljedio OŠ Blaža Kocena na Ponikvu kod Celja, gdje su početkom školske godine 2007./2008. otvorili novi školski prostor u koji su smjestili i panoe s izložbe.

Na okruglom stolu o ulozi Blaža Kocena u razvoju školske geografije u srednjoj Europi koji se održavao na dan otvorenja izložbe sudjelovali su stručnjaci koji se u Sloveniji bave poviješću i didaktikom geografije i se posljedično se susreću i s ulogom Blaža Kocena u razvoju školske geografije. U razgovoru je sudjelovao starješina slovenske povijesne geografije prof. dr. Jurij Kunaver, koji je bio inicijator simpozija i izložbe, a okrugli stol vodio je mr. Stane Okoliš. Sudionici su se složili s tvrdnjom da je povijesna geografija u Sloveniji zapostavljena. Tako je i Blaž Kocen, koji je svoje udžbenike i atlase pisao na njemačkom jeziku, među Slovencima gotovo nepoznat, a zato je toliko veći uspjeh i slavu počeo kod naših sjevernih susjeda, gdje su školski atlasi donedavno izlazili pod njegovim imenom. Povijesnu geografiju u Sloveniji predaju u sklopu didaktike samo studentima geografije na ljubljanskom i mariborskom fakultetu.

Uz izložbu o Blažu Kocenu 12. travnja 2007. bilo je vezano predavanje dr. Jerneja Sekolca o zemljopisnoj igri *Orbis Lusus* iz koje razabiremo geografsko znanje na slovenskome tlu iz sredine 17. stoljeća. Nastala je u isusovačkom sveučilišnom središtu u Grazu, a njezin autor Volf Engelbert Turjaški, koji je istodobno bio i njezin izdavač, dolazi iz Kranjske. Igra zorno pokazuje načela jezuitske pedagogik, koja se temelji

na povezivanju ugodnoga – igre – s korisnim – učenjem. Pravila igre napisana su u opsežnoj knjizi na napisanoj latinskom jeziku iz 1659. godine, u kojoj prevladava opis geografskih polja (1680.) na koja je podijeljen zemljovid svijeta koji igri služi kao podloga.

Predstavljanje izvorne domaće geografske igre *Orbis lusus* 17. travnja 2007. dopunjavalo je predavanje dr. Stanislava Južniča o geografskim igrama novog vijeka. Računalnom projekcijom predstavio je niz popularnih društvenih igara koje su bile aktualne u razdoblju novog vijeka u različitim dijelovima svijeta i imale su obrazovni geografski sadržaj. Dr. Stanislav Južnič, koji je bio suautor izložbe i izložbenog kataloga, tom je prigodom geografsku igru *Orbis lusus* predstavio u odnosu na druge geografske igre iz tog vremena. U sklopu izložbe o Blažu Kocenu dr. Tomaž Amon izradio je i računalnu igru odnosno simulaciju Sunčeva sustava koja je dostupna na internetskoj stranici muzeja.

Druga izložba 2007. *Jedina tema je neznanje - školstvo i briga za slijepce i slabovidne u Sloveniji* (13. lipnja 2007. - 20. studenog 2007.) u Slovenskom školskom muzeju gostovala je iz Pokrajinskog muzeja Kočevje. Koordinaciju postavljanja izložbe, u suradnji s autoricom izložbe Sašom Poljak Istenič vodio je dr. Branko Šuštar, koji je u postavljanju izložbe, uredništvu prospekta i pripremi okruglog stola surađivao i s društvima i zavodima za slijepce i slabovidne te s invalidnim pojedincima. O izložbi je obavijestio ustanove koje se bave tom tematikom u zemlji i u svijetu. Na okruglom stolu u sklopu izložbe 15. studenog 2007. skupilo se oko 30 sudionika iz muzejske branše, istraživača i praktičara s područja teškoća s vidom te iz ministarstva za kulturu i školstvo. Među muzealcima bila je primjetna i suradnja stručnjaka iz Tiflološkog muzeja u Zagrebu. Koordinator gostujuće izložbe i organizator okruglog stola dr. Branko Šuštar iz žustrih je rasprava sudionika na okruglom stolu skupio 15 priloga i uredio ih za objavu u *Šolskoj kronici – zborniku za povijest školstva i odgoja* 16 / XL, Ljubljana 2007., br. 2, str. 358-387.

Izložba *Učitelj u novoj društvenoj stvarnosti između 1945. i 1963.* otvorena je 3. prosinca 2007. Njezina autorica, kustos mr. Marjetka Balkovec Debevec, izložbu o učiteljima u poslijeratnom razdoblju organizirala je uz pomoć suradnika Slovenskog školskog muzeja i vanjskih suradnika. Kako o temi izložbe dosad još nije bilo mnogo napisano, autorica izložbe morala se najprije posvetiti prikupljanju, pregledavanju i istraživanju arhivskog gradiva te literature i časopisa. Iz intervjua s umirovljenim učiteljima/učiteljicama odnosno njihovim rođacima skupljala je životne priče učitelja. U suradnji sa Slovenskim filmskim arhivom u Arhivu Republike Slovenije pripremila je i filmsku prezentaciju razdoblja. Napravljena je montaža triju dokumentarnih filmova iz obrađivanog razdoblja koje je moguće vidjeti na izložbi. Osim nosećih panoa na sredini izložbenog prostora, na tri je strane pod staklom bilo postavljeno školsko zakonodavstvo, a ispred njega u vitrinama mnogo arhivskog materijala i muzejskih predmeta. Na četiri strane izložbenog prostora bio je postavljen školski razred s udžbenicima iz razdoblja koje se obrađuje, a u kutu na suprotnoj strani prizor učiteljice, koja kroz školski prozor prati i bilježi djecu koja su sudjelovala u vjerskim obredima. Uz izložbu je izišao izložbeni prospekt, a u planu je i tematski broj *Šolske kronike* koji

će biti posvećen sadržaju izložbe. S obzirom na lijepu posjećenost, izložba je iznimno bila otvorena u večernjim satima, a pratio ju je i bogat kulturni program.

Osim dva redovita godišnja sveska *Šolske kronike* muzej je prilikom izložbi redovito izdavao priložene prospekte, a uz izložbu *Kuće učenosti na starim razglednicama* te izložbu *Blaž Kocen i počeci poučavanja geografskih sadržaja i geografije među Slovencima* i kataloge. Prvi je bogato opremljen maketama školskih zgrada, a drugi zemljovidima. Prvi svezak revije *Šolska kronika*, godišnjak 2006., posvećen je zapisima u povodu 75. godišnjice prof. Slavice Pavlič, a druga tri su redoviti brojevi s uobičajenim rubrikama. Urednik *Šolske kronike* je na sjednici uredničkog odbora 24. siječnja 2007. postao dr. Branko Šuštar.

Vodstvo muzeja nakon završenog drugog mandata direktora dr. Branka Šuštara od 1. svibnja 2006. preuzeo je mr. Stane Okoliš. Broj zaposlenika ostao je jednak, a do promjena je zbog umirovljenja i odlaska na drugo radno mjesto 2007. godine došlo još na mjestu računovođe i knjižničarke. U obavljanju pedagoške djelatnosti, a osobito u vođenju po izložbama i izvođenju povijesnih nastavnih sati, muzej se brine za stalnu spremnost i osposobljenost vanjskih suradnika, studenata i apsolviranih društvenog i humanističkog usmjerenja.

Slovenski školski muzej vidljivo dopunjuje ponudu slovenskih muzeja i osim organiziranih školskih skupina u svoje prostore mami sve više radoznalih pojedinaca, obitelji i sve koji žele informacije o podučavanju nekad. Posjetitelji u muzeju očekuju doživljaj. A mi, zaposlenici muzeja, želimo im satovima povijesti i zornim prikazom svakodnevnog života škole u prošlosti tu želju i potrebu što više približiti.

Stane Okoliš

PETI SUSRET PEDAGOGA HRVATSKE, Opatija, 21. - 23. ožujka 2007.

U Opatiji je od 21. do 23. ožujka 2007. u organizaciji Hrvatskoga pedagoškog društva održan Peti susret pedagoga Hrvatske. Više od 600 sudionika okupilo se u opatijskom hotelu "Ambasador" kako bi čulo izlaganja u okviru teme *Vrednovanje rada učenika, nastavnika i ustanova u odgoju i obrazovanju*.

Skupu se najprije obratio predsjednik Hrvatskoga pedagoškog društva **dr. sc. Vlatko Previšić**, a zatim su sudionike pozdravili **dr. sc. Nevio Šetić**, državni tajnik za predškolski odgoj i osnovno obrazovanje, **Ante Žužul**, predsjednik uprave *Školske knjige* i **Ivan Vavra**, direktor *Školskih novina*. Plenarna predavanja započela su izlaganjem **dr. sc. Milana Matijevića** s Učiteljskog fakulteta u Zagrebu na temu *Vrednovanje kao pedagoški fenomen i zadaća pedagoga*. Dr. Matijević je dotaknuo i problematizirao niz pitanja vezanih uz praćenje i ocjenjivanje učenika, izrazio sumnju u valjanost postojećeg modela ocjenjivanja, doveo u pitanje smisao prosječne ocjene kao iskaza općeg uspjeha učenika te se osvrnuo na neke primjere vrednovanja i ocjenjivanja u svijetu.